

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Постанови Верховної Ради України
«Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з
питань з’ясування обставин існування корупційної складової при
легалізації незаконно видобутого вугілля»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акту

В даний час, в силу інерційності прийняття державою рішень про експлуатацію невеликих шахт та слабкості системи правового регулювання, на більшості територій вуглевидобутку проблема видобутку малими шахтами набула неконтрольованого з боку держави характеру, отже можна говорити про існування в країні «сірого» і «чорного» ринків вугілля.

За даними сайту Цензор.нет сьогодні кількість невеликих приватних вугільних шахт в Луганській та Донецькій області наближається до 2500. Частина з них легалізовані та мають ліцензію на добування корисних копалин. Однак, говорити про точну кількість існування не легалізованих шахт-копанок не доводиться через відсутність такої статистики. Однак, зважаючи на численні публікації в ЗМІ, з впевненістю можна говорити про масштабність цього явища.

Несанкціонований вуглевидобуток у Донбасі набув загрозливого некерованого характеру і представляє собою наймогутнішу індустрію. Розпочатий у 2011 році процес легалізації цього тіньового бізнесу не приніс очікуваних результатів. Власне не в останню чергу і через корупційну складову в цьому питанні. Так, за твердженнями того ж сайту Цензор.нет, для отримання всіх дозволів для узаконення однієї шахти потрібно роздати хабарів на суму близько 500 000 дол. США. Тому, за відсутності жорсткого державного контролю та відповідних чітко продуманих реформ в цій галузі, нелегальні шахти-копанки продовжують існувати та розповзатися по теренах Луганської і Донецької області, завдаючи катастрофічної шкоди економіці країни, її екології та ведучи до негативних соціальних явищ.

За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості, у 2012 році в Україні було добуто 61,1 млн. т. енергетичного вугілля. При цьому «Укрзалізниця» звітує про перевезення 66,9 млн. т. вугілля. Різниця в 5,8 млн. т. – нелегально добуте вугілля на малих шахтах Донбасу. Виходячи з ринкової ціни в 1100 грн, об’єм тіньового ринку вугілля перевищує 6 млрд. грн. щорічно.

Вугілля, що видобувається на нелегальних шахтах, має низьку собівартість – до 400 грн. за тонну. Для видобутку цього вугілля не потрібно витрачатися на ліцензію, проведення геологорозвідувальних робіт, екологічні заходи, техніку безпеки тощо. Дешеве вугілля з’являється на вторинному, тобто тіньовому ринку, його оприбутковують і проводять по документах як видобуте на державній шахті вугілля з глибини 500–1000 метрів. Інша схема – прямі домовленості з ТЕС і ТЕЦ, або поставки на експорт. Так, близько у

2012 році 1 млн. т. вугілля йде на експорт, а ще 4,8 млн. т. нелегального вугілля йде на державні ТЕС и ТЕЦ.

Зрозуміло, що без державної складової в схемі величезних об'ємів легалізації незаконно видобутого вугілля не обходиться.

За даними «Вісника державних закупівель», у 2012 році компанії «Укрсхідпостач», «Консалтінг Капітал» і «Траст Інвест» продали державі 5,7 млн. тонн вугілля. На 2013 рік у них вже буде викуплено державою 8,1 млн. т.. Всі ці компанії, згідно інформації, що міститься в журналістських розслідуваннях, пов'язані з корпорацією МАКО.

Також відомо, що компанія ТОВ «МАКО-Трейдінг» у 2012 році експортувала близько 100 тис. тонн вугілля до Великобританії (Bremer International Limited), Іспанії (Carbuastur S.L.), Португалії (Carbol LDA), Швейцарії (МАКО Trading S.A.), Італії (Energy Coal S.P.A.) та Індії (Shyam FerroAlloys Limited).

Отже, вищезазначена сума у 5, 8 млн. т. нелегально добутого вугілля цілком відповідає сумі проданого вугілля структурами корпорації МАКО.

За інформацією журналістів, отриманої неофіційно в ТОВ «МАКО-Трейдінг», вугілля корпорація закуповує у компанії «Топрегіонактив», яка в свою чергу, вказує, що вугілля вироблено на шахтах «Снежноєантрацит», «Шахтерскантрацит» і «Горезантрацит». Проте державні шахти можуть продавати своє вугілля тільки для державних потреб. Його викуповує ДП «Вугілля України» для державних ТЕС і ТЕС корпорації приватної корпорації ДТЕК.

Таким чином, маємо замкнутий ланцюжок видобутку, переробки та збуту продукції сумнівного походження. В цій ситуації найбільше страждають працюючі легальні шахти, що змушені будуть скорочувати персонал, а проблема існування копанок з їхньою антицивілізованою сутністю волею корумпованих чиновників заганяється в глухий кут.

Зважаючи на це, та враховуючи відсутність належного реагування з боку Президента України, правоохоронних органів та органів прокуратури щодо проведення всебічного, повного та об'єктивного розслідування обставин легалізації незаконно видобутого вугілля з подальшим інформуванням суспільства має стати першочерговим обов'язком Верховної Ради України.

2. Цілі і завдання прийняття акту

Постановою передбачається створити Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань з'ясування обставин існування корупційної складової при легалізації незаконно видобутого вугілля. На Тимчасову слідчу комісію покладається завдання з'ясування обставин легалізації незаконно видобутого вугілля та причетності до цього органів державної влади та їх посадових осіб.

3. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у даній сфері правового регулювання є Конституція України, Закон України "Про статус народного депутата України" (Відомості Верховної Ради України, 1993, № 3, ст. 17), Закон України "Про Регламент Верховної Ради України" (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 14-15, N 16-17, ст.133).

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття цієї постанови не викличе додаткових витрат з Державного бюджету України.

5. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття акта

Прийняття проекту Постанови дозволить провести повне та всебічне розслідування обставин існування корупційної складової при легалізації незаконно видобутого вугілля та буде поштовхом до розв'язання проблеми існування такого ганебного для України явища, як існування копанок.

Народний депутат України

О. В. Медуниця